

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku P. S.A. w K.
przy uczestnictwie Z. P., M. K., E. K., K. K. i Skarbu Państwa - Starosty W.
o zasiedzenie służebności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 marca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika M. K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odrzuca skargę kasacyjną na pkt I (pierwszy) zaskarżonego postanowienia;**
- 2. w pozostałym zakresie odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 3. zasądza od uczestnika M. K. na rzecz wnioskodawcy kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika M. K. od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 14 grudnia 2017 r., sygn. akt II Ca (...), zaskarżającej to postanowienie w całości, Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Przesłanką formalno-prawną dopuszczalności skargi kasacyjnej jest istnienie interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia sądu drugiej instancji

(zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz.108, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2015 r., V CSK 450/14, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2015 r., V CSK 450/14 nie publ.). W braku jego wykazania skarga kasacyjna podlega odrzuceniu. Skarżący objął zakresem zaskarżenia i wnioskami skargi postanowienie Sądu drugiej instancji także w tej części, w jakiej nastąpiło umorzenie postępowania apelacyjnego w części dotyczącej nieruchomości składającej się z działki nr 149/14, nie stanowiącej własności uczestnika M. K. (pkt I), jednak nie wykazał nie tylko własnego interesu, ale i interesu publicznego w zaskarżeniu w tej części orzeczenia Sądu Okręgowego.

Z tego względu skargę kasacyjną w tej części należało odrzucić na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

2. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

W skardze kasacyjnej uczestnik zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 292 k.c. przez przyjęcie, iż stanowi on podstawę do wykreowania służebności przesylu nie znanej ustawie, czyli szczególnej służebności o treści służebności przesylu, która miała zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 r. a nie jest służebnością przesylu, co również stanowi naruszenie art. 244 k.c. przez rozszerzenie zawartego tam zamkniętego katalogu ograniczonych praw rzeczowych o służebność nieznaną ustawie; art. 172 § 1 i 2 k.c. przez przyjęcie, że wykonywanie uprawnień w stosunku do nieruchomości na podstawie decyzji administracyjnej jest władaniem objętym przesłankami pozwalającymi na stwierdzenie zasiedzenia w złej wierze; art. 35 ustawy z 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, przez przyjęcie, że - właściciel nieruchomości mógł się sprzeciwić wydanemu na podstawie tego przepisu zezwoleniu organu administracji na przeprowadzenie przez Zakład Energetyczny budowy linii wysokiego napięcia oraz blokować dostęp do jego przewodów i urządzeń w celu wykonywania czynności związanych z konserwacją, jeżeli jego nieruchomość nie została precyzyjnie określona w decyzji wyrażającej zgodę, ale położona była na terenie miejscowości w całości objętej uprawnieniem Zakładu Energetycznego do dowolnego poprowadzenia przez nią linii energetycznej; - wydana na podstawie tego przepisu decyzja wyrażająca zgodę na budowę urządzeń i przewodów do przesyłania energii elektrycznej nie stanowi uprawnienia do władania gruntami, których dotyczy, jeżeli nie wskazuje w sposób precyzyjny jakich nieruchomości dotyczy a określa szeroko, iż uprawnionemu przysługuje prawo do poprowadzenia linii energetycznej na terenie całej nieruchomości; - działania przedsiębiorcy korzystającego z urządzeń przesyłowych, które legalnie postawił na cudzej nieruchomości w związku z wywłaszczeniem jej właściciela przez ograniczenie mu prawa własności, polegające na wstępie na tę nieruchomość i podejmowanie w stosunku do własnych urządzeń działań koniecznych do zapewnienia im

sprawności technicznej, nie jest wykonywaniem uprawnień zagwarantowanych temu przedsiębiorcy w ustawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Pogląd prawny o możliwości nabycia - przed wprowadzeniem do polskiego systemu prawnego służebności przesyłu, tj. przed 3 sierpnia 2008 r. - przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu jest ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i funkcjonuje już od prawie 10 lat (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08, MoP 2014, nr 18, s. 980, III CSK 89/08, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 303/10, nie publ., uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139). Należy nadmienić, że postanowieniem z dnia 17 października 2018 r., P 7/17 (OTK 2018/59) Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją RP art. 292 k.c. w zw. z art. 285 § 1 i 2 k.c. jako podstawy nabycia przed 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu przez przedsiębiorcę przesyłowego lub Skarb Państwa, w sytuacji, w której nie wydano decyzji o charakterze wyłączeniowym, na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wyłączenia nieruchomości (Dz. U. z 1974 r., Nr 10, poz. 64, ze zm.). Natomiast postanowieniem z tej samej daty

(sygn. sprawy S 5/18) zasygnalizował Sejmowi i Senatowi istnienie uchybień w prawie, których usunięcie jest niezbędne do zapewnienia spójności systemu prawnego RP, polegających na nie unormowaniu w ustawie stanów faktycznych korzystania z urządzeń przesyłowych usytuowanych na cudzym gruncie przed wprowadzeniem do polskiego systemu prawa służebności przesyłu.

W postanowieniu z dnia 10 maja 2017 r., I CSK 499/16 (nie publ.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że decyzja administracyjna wydana na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 tej ustawy, w której nie oznaczono nieruchomości, przez którą ma przebiegać urządzenie wymienione w art. 49 § 1 k.c. oraz zakresu, w jakim przedsiębiorca może z tej nieruchomości korzystać, nie stanowi w stosunku do niej dla przedsiębiorcy skutecznego tytułu prawnego, pozwalającego na korzystanie z niej w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Skarżący nie wykazał, by zaskarżone postanowienie było wynikiem oczywistego naruszenia prawa materialnego.

Według ustaleń faktycznych, w dniu 29 października 1959 r. Zakład Energetyczny w T. zwrócił się do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w K. o udzielenie zezwolenia na budowę linii 220 kV S. - T., przebiegającej przez grunty prywatne na terenie powiatu [...], na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, W dniu 28 listopada 1958 r. Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w K. z powołaniem się na art. 35 tej ustawy zezwoliła Zakładowi Energetycznemu T. na przeprowadzenie linii wysokiego napięcia 220kV na terenie powiatu [...], budowanej „z miasta S. przez K., B., G.j, Z., S., B., K., B., C., K., G., P., W. i R. oraz przez W. w kierunku T.”, stwierdzając, że osobom upoważnionym przez Dyрекcję Zakładu Energetycznego w T. przysługuje prawo do przeprowadzenia prac związanych z ułożeniem i konserwacją linii. Decyzja nie konkretyzowała nieruchomości, przez które miała przebiegać linia energetyczna. W dniu 18 grudnia 1960 r. dokonano odbioru do eksploatacji linii 220kV relacji S. - T. i od tego czasu przedsiębiorstwo energetyczne nieprzerwanie korzysta z niej dokonując okresowych przeglądów technicznych i konserwacji oraz napraw.

Sądy obu instancji przyjęły, że takie brzmienie decyzji, nie uprawniało do tezy, że stanowiła ona uprawnienie do władania gruntem uczestników. Skarb Państwa korzystał z tej nieruchomości w związku z usytuowaniem linii przesyłowej od grudnia 1960 r. oraz prowadził prace konserwacyjne w złej wierze. Decyzja administracyjna wydana na podstawie art. 35 tej ustawy, w której nie oznaczono nieruchomości, przez które ma przebiegać urządzenie przesyłowe oraz zakresu, w jakim przedsiębiorstwo może korzystać z tej nieruchomości, nie stanowi dla przedsiębiorcy skutecznego tytułu prawnego, pozwalającego na korzystanie z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2017 r., I CSK 499/16, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 5 pkt 3

w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, j. t. Dz. U. z 2018, poz. 265, w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667).

jw